

MEGJELENIK
MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak :

Egész évre . . 8 korona
Félévre . . . 4 „
Negyedévre . 2 „
Egyes szám ára 16 fill.

ABONYI

U J S A G
TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

MEGJELENIK
MINDEN VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő és kiadó:

TEMESKÖZY GERZSON

Nyiltterek, hirdetési díjak és előfizetések a szerkesztőséghez küldendők.

A német erő.

I.

A háborúnak eddig két nagy erkölcsi eredménye van; az egyik az, hogy Európa tudomást vett Magyarországról, mint önálló országról, hőseink vitézsége és az ország politikai sulya kényszerítette ennek tudomásul vételére Európát, — a másik eredmény Németországnak a háború folyamán megnyilatkozott hihetetlenül nagy ereje.

Ellenséget — és valljuk be — jobbarát népeket is meglepett a német erő hatalmas megnyilvánulása. Tudtuk a békében is, hogy szövetségünk erős, hatalmas, de hogy oly óriási erő kifejtésre ily könnyő módon képes — ezt mi is csak most, a háborúban tanultuk meg.

A két eredményt látva önkéntelenül is arra a gondolatra jövünk, vajj' ha mi is eltudnánk érni az erő kifejtés viszonylag hasonló képességét! a jövő nagy békéjében mily óriási előhaladásra lenne reményünk!

Kutassuk és keressük ezért azokat a végső okokat, mik képessé tették Németországot ily nagy és eredményes erő kifejtésre, mert ily hatalmas erő megnyilvánulás nem lehet a háborús helyzet pillanatnyi kényszerűségének, hanem hosszú évtizedek komoly, céltudatos munkájának eredménye.

A katonai erő alapja a nemzet gazdasági ereje, de ezt a nagy gazdasági erőt megtaláljuk az angoloknál és franciáknál is ép úgy, mint a németeknél. Ez tehát magában véve nem minden; ez csak biztos alapot és lehetőséget szolgáltat az erő kifejtésre ép úgy, mint a vizesésben benne rejlik a gépek hajtásához szükséges erő, de magában véve még nem hozza mozgásba a gépeket, kell egy megfelelő szerkezet, mi a vizesés erejét képessé teszi az erő kifejtésre. Látjuk, hogy az angol és főleg a francia gazdasági erő viszonylag sokkal kisebb erő kifejtésre — az előző hasonlatnak megfelelően — kisebb a határfoka, mint a németnek. A mai háború és úgy, mint a

háború előtti gazdasági verseny, mind azt mutatja, hogy a német erő mindig jobban tudott és tud érvényesülni, mint az angol, gyakorlatilag tehát jobban beválik, hatékonyabb, ugyanazzal — sőt kezdetben kisebb erővel is nagyobb eredményt tudott elérni, mint a békében versenytársai, a háborúban ellenségei.

Hogy tehát a német erő kifejtési képesség való okát megtalálhassuk, össze kell hasonlítani az angol és német gazdasági erő szerkezetét.

Ha behatóan vizsgáljuk a német és angol közgazdaságot, látjuk, hogy szervezetében nagy a különbség a kettő között. A német közgazdasági élet keresztülkésül össze van szőve szövetkezetekkel, gazdasági, ipari és társadalmi egyesületekkel. A német állampolgár teljesen szabad, de mivel céljait könnyebben megvalósíthatja szövetkezet keretén belül, — tagja lesz annak, úgy a hasonló célokért küzdök, a hasonló eredményre törekvők egyesült erővel törekednek céljaik megvalósítására, náluk megvalósul így a magán tulajdonon és szabadságon alapuló, — tehát a mai világfelfogás szerint egyedül megvalósítható összesítése az erőknek — egy mai communismus, melyhez hasonlót a világon nem találunk. Anglia közgazdasági szervezete viszont az individualismuson épült fel; náluk csak az állampolgári öntudat, — az angol állameszme tartja össze az egyeseket; e végső célon belül az egyeseknek a saját külön céljaik megvalósítása a főcéljuk, ezért a különböző egyéni célokra való törekvés széthuzóbbá és egységes erő kifejtésre kevésbé alkalmassá teszi Angliát.

Németország szövetkezetei és egyesületei segítségével teljesen zárt egységet alkot, ez teszi képessé őt összes ellenségeit tulszárnyaló erő kifejtésre.

Dr. R. E.

Menekültjeinkről.

A világháborúnak reánk nézve feledhetetlen eseménye Erdély 1000 évnél is régebbi lakóinak, Attila nemzetének: a székelyeknek menekülése az orvul támadó román szomszéd hadseregének betörése elől. Hazánk fennállása alatt egyetlen egyszer sem hagyta el otthonát a székelység, ez a fenyőfás hegyeiért annyira rajongó nép, csak most, most is csak felsőbb parancsra; e nélkül ott véretek volna el majdnem az utolsó emberig, mint őseik a letűnt századok vérzivataraiiban. Még 1848-ban sem mozdult ki onnan egy sem, pedig az erdélyi oláhság s a beözönlőt orosz hadsereg végveszéllyel fenyegette őket. De most a hadihelyzetre való tekintetből egyrészt, másrészt elkerülendők az ellenség kegyetlenkedéseit s a rájuk váró rabságot, menekülniök kellett az ország távolabb eső vidékeire. Több száz kilométernyi szenvedélyes utazás, mondhatni vergődés után jutottak el hozzánk, Abonyba is, törődött testtel, kimerült lélekkel és az édes otthontól való elszakadás fájdalomnak lesúlyt hatása alatt, bizony-bizony sokan számalmat keltő külsővel. — Nyomban, agilis szerkesztőnk tervszerűleg irányított elszállásolása után, járásunk atyai gondosságú és gyors szervezőképességű főszolgabirája bizottságot alakított, melynek, feladataul tűzte ki menekült székelység és szász testvéreink mindennemű gondozását, patronizálását. Egy-egy csoporthoz pártfogók osztáltak be, akik őszinte faji-és emberbaráti szeretettel gondoskodtak megfelelő lakásról, nyugalmas fekvőhelyről, ruházatról lábbeliről főzőedényekről takaréktűzhelyekről, kályhákrol s mindama kellékekről, amelyek, ha nem is egészen, de némileg enyhítették az édes otthon nélkülözését. Mint mondani szokták: sem nem áztak, sem nem fázta, sem nem éheztek, egyszóval rendelkezésükre álltak mindama tényezők (jelzeteken kívül: ocsó bolt, jó puha kenyér, első minőségű búza és kukorica) — elegendő mennyiségben), amelyek nyugodt, nagyobb gond nélküli megélhetést biztosítottak nekik. Ez volt a patronusok és patronák főcélja, ami hála a Gondviselésnek, a legnagyobbbrészt el is értett így hát panaszra, nem volt ok, de nem is panaszkodtak, sőt inkább hálásan s az elismerés hangján szólottak többször az itteni gondoskodás jóságá felől. De nem is lehetett másként. Társadalmunk példás áldozatkészsége több ezer koronával telt segítő jóbort nyújtott ideérkezett menekült testvéreink gyámolításra: az elszállásoló, nyilvántartó, patronáló, államsegélyt kezelő kezdve járásunk fáradságot nem ismerő főszolgabirájától végig, minden egyes bizolt-

sági lag megtett mindent, hogy váratlan vendégeink

városunk falai között jól érezték magukat. És a hajlékot nyújtó háztulajdonosok — csekély kivétellel — igazi magyaros szíves-séggel osztották meg lakásaikat, sokszor betevőfalaitjait, szenvedő székely és szász honfitársainkkal. Ahova menekült nem jutott, tartalék lakásadóként jegyeztették fel magukat neimes érzésű polgártársaink. Mind szép mind feljegyzésre méltó dolog, amely lakosságunk nagrvészének humánus érzésére, fenkölt gondolkodására veti világot.

Megemlítek egy kis epizódot. Eltávozásuk előtt mintegy 4 héttel egy egy, a menekültek sorsa iránt érdeklődő úri ember meglátogatta a „Kath. Munkásegylet” nagytermében lakó és ott magukat otthoniasan érző székelykeresztúriakat. Beszédbe egyeledett velük, barátságos szavakkal buzdította, bátorította őket. Kérdézősködött helyzetük feül s kívánságuk után puhatolózott. Elmeztél nekik, hogy az erdélyi hadihelyzet ránk nézve kedvező alakot öltött. Megnyugtatta őket afeől, hogy nemsokára útni fog a hazatérés vára-várt órája. És mikor lesz az a boldog óra, teszi fel a kérdés, neki, bátorodva, Simó Lajos bátyánk. Azt egész határozottan én nem tudhatom, felelé az úr de azt hiszen, hogy a szeretet, a béke szépséges karácsonyát Önök már kedves otthonunkban fogják megünnepelni. Erre az egész 19 főből álló csoport hangos zokogásba tört ki. Az úr megböckent és sajnálta hogy olyan távoleső terminusban állapította meg hazatérésüket. Nos mi a bajuk, mi fáj önöknek, kérdé az úr megilletödvé. Válaszra nem nyíltak meg az ajkak; eléggé beszédsek voltak a könnyek meri azok az öröm könnyei valának. Az úr eltávozott s a székelylek keresztúriak abban a vigasztaló hitben ringatták magukat, hogy mégsem veszett el az édes otthon, haza mennék nemsokára, igen visszavándorolnak a bércecs hegyes szép hazába szent karácsony napjára.

(Folyt. köv.)

Levél a szerkesztőköz.

Igen tisztelet Szerkesztő Ur!

Osztályomba, az asztalomon, állandóan ki van téve a parányi persely, amibe kicsi tanulóiim nélkülözhető filléereiket rakosgatják, — hogy így ök is, tehetségökhöz mérten, gyakorolják a jótékonytságot, — megtanulják a részvételt, szánalmat, a lemondást, (a cukorkákról most) a felebarát szeretetet, stb.

2 korona gyűlt most össze, amit Toth Károly tüzkkárosult javára ajánlottak fel a gyermekek. Itt küldöm. Kérem szíves átvételét. Bizony nem sok, de bizony ma nem igen kap a gyermek cukorra pénzt. Saját csekély adományom is kérem átvenni, 2 korona.

Abony, 1916. nov. 10.

Mély tisztelettel:
Veveranné.

H I R E K.

— **Hőseink halála.** A 26. vadász zászlóaljából: Balog Pál, Csikány Ferencz. A 68. gy. ezr.-től: Csikány András, Dorogi János, Dobozi József.

— **Kilüntetés.** Varga Ferencz katonánk az ellenség előtt tanusított vitéz magartatásáért, a bronz; Rácsok Flórián 68-as őrvezető pedig kis ezüst vitézségi érmet nyertek el. Utóbbi hősi halált halt.

— **Halálozás.** Nagy csapás érte Szakáll Lajos megyebizottsági tagot, az lpartestület érdemes elnökét és családját, egyetlen fiú gyermekük, ifj. Szakáll Lajosnak, f. ho. 15-én rövid szenvedés után történt elhanytával. Temetése csütörtökön ment végbe nagy részvét mellett, melyben a kiterjedt rokonságon kívül sok jó barát és ismerős osztozik.

— **Sebesült katonáink.** N. Szabó Sándor 68. Cszimadia Mihály 29. Herédi Ferencz 29. Mojnár Béla, Bencsik István 68. Beviz Vincze 68. Falusi Mátyás 68. Nagy István 68. Révész István 68. Tóth Ferenc 68. Komáromi József 68.

— **Az előfogozás** bérbe adása a második árjeltesen is, — vállalkozók hiányában — meghíúsult.

— **A jászkarajeni** 40000. koronás posta rablásról már egész ország beszél, mi majd akkor irunk róla, ha meg lesz a pénz, vagy a belőrök.

— **Pákai Köiber Alajos,** a magy. orsz. Munkások Rokkant és Nyugdíj egyletének 24 év óta elnöke, most töltötte be munkás elnökének 70-ik évét, mely alkalommal — csatlakozva a közp. választmány üdvözlétehez — az abonyi fiók egylet nevében, annak elnöke Temesközy Gerzson melegen üdvözölte az országos egyletet nagyérdemű elnökét.

— **Orosz fogságból:** Szarvák György orosz fogoly Zalata Orda orosz községből (Taskend) levelet írt szerkesztőnknek, melyben tudatja, hogy együtt vannak Váradi Béla úrral, továbbá Koncz János, Jáger Sándor, Kenderes András, Egedi István, Halasi Ferencz és Halasi József bajtársaival és jól érzik magukat és minden jól kívánnak. családjainak és ismerőseiknek.

— **A helypénzszedés joga** csütörtökön adott ki Varga és Retkes társak 5360 kor. Kelemen László 6210 kor. adatai ellenében a volt bérlőnek, Serényi Lajosnak 6211 kor. évi bérét. Előzőleg 7790 kor volt a bérösszeg, mely azonban felére engedtetett le. A mostani összegre nézve leengedésnek helye már nem lehet.

— **Köszönetnyilvánítás.** Felejthetetlen jó fiúnk, ifjú Szakáll Lajos elhunytá alkalmával irántunk megnyilvánult s meg tiszteelő részvétért ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket.

Abony 1916. nov. 17.

Szakáll Lajos
és családjá.

— **Új záróra lesz.** Mindinkább terjed az a hír, hogy a belügyminiszter megváltoztatja az ország összes vendéglőinek és kávéházainak záróráját. E hír szerint az új záróra éjjeli 11 órakor kezdődne. Ennek pedig az volna az oka, hogy az éjjeli élelemszerzés nagy mérvű s a korábbi záróra által nagyobb mennyiségű világítási és fűtő anyagot takarítanak meg.

— **Az utazási idő nem számít a szabadságra.** A szabadságára menő katonáknak eddig az utazási időt is beszámították a szabadságra. A hadügyminiszter most elrendelte, hogy az adott szabadság ugr értelmezendő, hogy visszautazásra megfelelő idő adandó

— **A posta szavatossága.** A kereskedelemügyi miniszter megegyezést létesített az osztrák és német postaigazgatóságokkal a postaszavatosságára, kártérítésére nézve. E szerint az érték-levélet és csomagért a kártérítés alapján mindig a valódi kárt, vagyis, az előre bejelentett érték egész kárát megtéríti a posta, míg az érték bevallás nélkül feladott csomagért a súly minden kezdődő 500 gram mja után 3 korona, illetőleg 3 márká jár.

— **Maximálják a borárakat.** Értesülésünk szerint az Országos Közélelmezési Hivatal tervbe vette a bor árának maximálását is, minthogy a bor ára hihetetlenül emelkedik. Az erre irányuló intézkedés, mely a jogosulatlan spekulációnak minden bizonytalanságot fogja állani, most van előkészítés alatt. A Közélelmezési hivatal külön detektívtestülettel fog rendelkezni, hogy mindenütt ellenőriztethesse, menyiben tartják be a hatóság rendeleteit.

— **Az ideai dohánybevallás.** Az ideai dohánybevallási határidőkre nézve a dohányjövendeki központi igazgatóság már intézkedett. Az ideai bevallás ez év december 4 ike és a jövő év február 27-ike közt fog végbemenni.

— **A sereg uradalom eladása** tárgyában Czegléd város képviselő testülete jóváhagyta a sereg uradalom eladását. A szerződés szerint az ingatlan 5 millió 750 ezer kor, ért az ingó pedig 600 ezer koronáért kelt el. Ezen ügyleten Czegléd város közönsége körülbelül 2 millió és 4-500 koronát nyert.

— **Vasuti kézbesítési díjat** is felemlék 1917. január hó elsejétől kezdve. Eddig hat fillér illeték van megállapítva azon értesítések kézbesítése után, amelyeken a vasut a feleket saját közege útján az áruk meg érkezéséről értesíti. Ezt a 6 fillér díjat emelik fel január 1-től kezdve 15 fillérré, a mi 150 százaléko emelkedés.

— **Új váltóúrlapok.** A hivatalos lap legutóbbi számában megjelent a pénzügyminiszter rendelete, amely az új bélyeggyűjtemény kapcsolatban december elsejétől fogva új bélyeges kincstári váltóúrlapokat bocsájt a forgalomba. A jelenlegi váltóúrlapok nov. 30 ikáig árusíthatók, december hó elsejétől azonban ezek a kincstári váltóúrlapok érvényen kívül helyeztetnek és 1917. február 28- ikáig az új váltóúrlapokkal ingyen kicserélhetők.

— **Vágómarha ára,** a legutóbbi nagykánizsai országos vásáron 2—3 korona között ingadozott. Az elsőrendű hizott állatért 2 kor 70 f., 3 kort, gyöngébb minőségűért 2 kor. 50 fillért adtak élesúlyban. Olcsóbb lett tehát a marhahús.

Ház eladás

A Dr. Halmi-féle ház szabadkézből örökáron eladó. Esetleg bérbe adatik. Bővebb felvilágosítást ad özv. Dr. Halmi Adolfné Szabadka vagy Dr. Véli Zsigmond ügyvéd Czegléd.

Eladó

Juhász Istvánné „Korona” vendéglője és szállodája szabadkézből eladó.

Kerestetik

egy szecskavágó megvételre. Ajánlatok e lap szerkesztőségébe intézendők.